

به نام خدا

گنج حکمت: گمان (مشترک با رشته های کار و دانش و هنرستان)

دانش افزایی:

کلیله و دمنه کتابی است از اصل هندی که در دوران ساسانی به فارسی میانه ترجمه شد. کلیله و دمنه کتابی پندآمیز است که در آن حکایت های گوناگون (بیشتر از زبان حیوانات) نقل شده است. نام آن از نام دو شغال با نام های کلیله و دمنه گرفته شده است. بخش بزرگی از کتاب اختصاص به داستان این دو شغال دارد. کلیله و دمنه در واقع تألیفی است مبتنی بر چند اثر هندی که مهم ترین آنها پنجه تنتره، به معنی پنج فصل و به زبان سانسکریت است. کتاب کلیله و دمنه هفده بابست و گویند هجده باب بوده که عبدالله بن مقفع آن را از پهلوی به عربی ترجمه کرد، در قرن ششم هجری نصرالله منشی (منشی بهرام شاه غزنوی) آن را از عربی به زبان فارسی ترجمه کرد. این ترجمه ترجمه ای آزاد است و نصرالله هر جا لازم دانسته است ابیات و امثال بسیار از خود و دیگران آورده است. ترجمه نصرالله منشی همان ترجمه ای است که از آن به عنوان کلیله و دمنه در زبان فارسی یاد می شود.

گمان

گویند که بطی در آب روشنایی ستاره می دید. پنداشت که ماهی است؛ قصدی می کرد تا بگیرد و هیچ نمی یافت. چون بارها بیازمود و حاصلی ندید، فرو گذاشت. دیگر روز هرگاه که ماهی بدیدی، گمان بردی که همان روشنایی است؛ قصدی نپیوستی و ثمرت این تجربت آن بود که همه روز گرسنه بماند. کلیله و دمنه، ترجمه نصرالله منشی

قلمرو زبانی

بط: مرغابی / پنداشت: تصور کرد / بیازمود: امتحان کرد / حاصل: نتیجه، سود / فرو گذاشت: صرف نظر کرد / گمان: ظن، خیال / تجربت: تجربه

تجربت: تجربه / بط: نهاد / در آب: متمم / روشنایی ستاره: مفعول / می دید: فعل / دو جمله مرکب / ای در قصدی: زاید، ویژگی سبکی / هیچ: نمی یافت / نهاد: محذوف / هیچ: مفعول / نمی یافت: فعل / دیگر روز: ویژگی سبکی، جابجایی صفت مبهم / بدیدی: فعل ماضی استمراری، دستور تاریخی / ی: پای استمراری / آوردن ب بر سر فعل: ویژگی دستور تاریخی / ای در بردی: ی استمرار و فعل ماضی: استمراری / ثمرت: ت متعلق به کلمه است / ثمرت این تجربت، ثمرت هسته: این: صفت مضاف الیه / تجربت: مضاف الیه / ثمرت این تجربت: نهاد / آن: مسند / بود: فعل اسنادی / همه روز: قید

اگر سینه: مسند/بیاژمود: آوردن ب بر سر افعال/بماند: آوردن ب بر سر افعال/ساختمان واژه ونندی: بطی، حاصلی، روشنائی/ساده: ماهی -گرسنه و ...

قلمرو ادبی

مراعات نظیر: بط، آب، ماهی / مراعات نظیر: ستاره، روشنائی

قلمرو فکری:

می گویند که مرغابی روشنی ستاره ای را در آب می دید. گمان کرد که ماهی است. تصمیم می گرفت آن را بگیرد اما چیزی پیدا نمی کرد. وقتی چندبار امتحان کرد و نتیجه ای ندید گرفتن ماهی را کنار گذاشت و از آن صرف نظر کرد. روزهای دیگر هر وقت ماهی می دید فکر می کرد همان روشنائی ستاره است. و هیچ اقدامی نمی کرد و نتیجه این تجربه آن بود که هر روز گرسنه می ماند.

مفهوم کلی:

پیروی کردن از تجربه نادرست و نکوهش آن، توصیه به پرهیز از قیاس نابجا

توجه

«گنج های حکمت و روان خوانی ها در قسمت قلمرو فکری اهمیت ویژه ای دارند و در سوالات امتحانی به این مهم توجه ویژه می شود»

به کوشش: بانو یسرا طهماسبی، اراک، گروه دبیران ادبیات ایران